

RECENZE KNIHY

MOTOR SPEECH DISORDERS: DIAGNOSIS AND TREATMENT
OD DONALDA FREEDAMgr. Bc. Jana Mironova Tabachová^{1,2}¹Ambulance klinické logopedky Mgr. Jitky Souškové Doleželové, Štefánikova 7, 741 01 Nový Jičín²Ústav speciálněpedagogických studií, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, Žižkovo náměstí 5, 779 00 Olomouc

jana.tabachova@gmail.com

Mgr. Bc. Jana Mironova Tabachová

Vývoj medicíny nám umožňuje dožívat se stále vyššího věku, se kterým ovšem souvisejí některé zdravotní komplikace, mezi něž můžeme řadit i získanou dysartrii či apraxii. Při práci s pacienty s těmito diagnózami je potřeba realizovat kvalitní diagnostiku, která bude podkladem pro cílenou terapii. Záměrem knihy je poskytnout čtenáři informace o hodnocení a terapeutických přístupech, které se vztahují k motorickým řečovým poruchám. Autorem knihy je Donald B. Freed, který je profesorem na California State University ve Fresno. V popředí autorova zájmu jsou dospělí jedinci s jazykovými a řečovými obtížemi. Kniha je napsána velmi čtivou formou a není náročná na pochopení informací i přesto, že je v angličtině.

Publikace se skládá z jedenácti kapitol. Kapitoly jsou doplněny o obrázkový materiál, kazuistiky a odkazy na videa, aby si čtenář mohl propojit všechny informace. První kapitola čtenáře seznamuje se základní terminologií jednotlivých diagnóz a naznačuje historický vývoj zájmu o motorické řečové poruchy, jehož počátky spadají do starého Řecka. První zmínky můžeme najít v Hippokratových spisech, kde se objevují termíny jako ztráta řeči či ochrnutí jazyka. Druhá kapitola slouží ke sjednocení informací o fungování centrální nervové soustavy a motorického systému. Dočteme se základní informace o mozku a jeho částech i o struktuře

a funkci motorického systému. Informace jsou znázorněny na obrázcích a schématech, které jsou pro tuto část knihy zvlášť potřebné. Hodnocení motorického systému je věnována třetí kapitola. Úvod kapitoly se věnuje jednotlivým cílům diagnostiky z pohledu různých odborníků. Cílem diagnostiky by mělo být porozumět pacientovu problému a určit postup terapie. V dalších částech kapitoly se dozvíme, jak přesně diagnostikovat respiraci, fonaci, rezonanci, artikulaci a prozódii. Tato část knihy může čtenáři poskytnout teoretické informace a doplňující možnosti k diagnostickému testu 3F, který běžně používáme v našem prostředí pro diagnostiku dysartrie.

Zbýlé kapitoly jsou postupně věnovány jednotlivým typům dysartrie, která je rozdělena na sedm druhů – flacidní, spastická, ataktická, hypokinetická, hyperkinetická, smíšená a dysartrie na podkladě poškození unilaterálního horního motoneuronu. Každá kapitola je členěna do několika pasáží. Na začátku jsou vždy uvedeny definice, dále je zde popsána neurologická báze každého typu dysartrie s popisem a schématy jednotlivých hlavových nervů. Podrobněji je charakterizována etiologie a symptomatologie z pohledu řeči – rezonance, artikulace, fonace, respirace, prozódie. Podstatné jsou také klíčové znaky pro evaluaci jednotlivých typů dysartrie. Stejně jako části každé kapitoly jsou terapeutické přístupy. Každý typ dysartrie a každá složka řeči má svou část kapitoly, ve které jsou popsány jednotlivé terapeutické techniky. Čtenáři se nabízí možnost využít ověřené terapeutické přístupy podle typu dysartrie a daného symptomu v průběhu vlastní logopedické intervence. Z těchto částí bych chtěla zmínit zvláště desátou kapitolu věnující se smíšené dysartrii. Pro čtenáře je velmi přínosná část zabývající se příčinou smíšené dysartrie. Nalezneme zde popis jednotlivých diagnóz, jako je roztroušená skleróza, multisystémová atrofie, amyotrofická laterální skleróza, Wilsonova

choroba a Friedrichova ataxie. Při volbě terapeutického přístupu by měl mít logoped na paměti, že by měl postupovat vždy od nejdůležitějších komponentů k méně důležitým, tedy od respirace, rezonance a fonace k artikulaci a nakonec k prozódii. Poslední, jedenáctá kapitola obsahuje informace o apraxii řeči. Stejně jako část této kapitoly pojednává o diferenciální diagnostice. Je nezbytné správně odlišit apraxii řeči od jiných druhů narušené komunikační schopnosti.

Kniha není přínosná pouze pro studenty logopedie, ale i pro logopedy v atestační přípravě či klinické logopedy. Svým obsahem poskytuje publikace vhled do problematiky získané dysartrie a apraxie řeči ve všech potřebných oblastech – z hlediska teorie i využitelnosti v praxi. Čtenář kladně ocení kazuistiky jako přínos pro vlastní studium i práci. Přestože ve videích vidíme anglicky mluvící pacienty, můžeme si všimnout jednotlivých symptomů. Pro osoby méně jazykově zdatné mohou pro vizualizaci informací posloužit česká videa, která nalezneme v Multimediálním výukovém atlasu Poruch řeči a příbuzných kognitivních funkcí od autorského kolektivu Košťálová, Bednařík, Mechl, Vohánka. Informace, které se v knize dočteme, můžeme považovat za základní pro práci s pacienty s dysartrií. K prohloubení informací je vhodné si dohledat další literaturu, na kterou odkazuje autor ve svém seznamu literatury. Pisatel pracuje s aktuálními poznatky v dané oblasti a reflektuje výzkumem ověřené terapeutické metody. Publikace je velmi systematicky a přehledně zpracovaná a nabízí možnost se k jednotlivým tématům v případě potřeby vrátit.

Literatura

FREED, D. B. *Motor speech disorders: diagnosis and treatment*. San Diego, CA: Plural Publishing, 2019. Third edition, 373 s. ISBN 978-1635500950.